

TANULMÁNYI PROGRAM

A magyar és a nemzetközi munkásmozgalom története

MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
MARXIZMUS–LENINIZMUS ESTI EGYETEM
HÁROMÉVES ÁLTALÁNOS TAGOZAT
EGYÉVES PÁRTISKOLA

1985/1986

MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
MARXIZMUS—LENINIZMUS ESTI EGYETEM
HÁROMÉVES ÁLTALÁNOS TAGOZAT
EGYÉVES PÁRTISKOLA

TANULMÁNYI PROGRAM

A MAGYAR
ÉS A NEMZETKÖZI
MUNKÁSMOZGALOM
TÖRTÉNETE

1985/1986

az esti egyetem hallgatói részére

Az esti egyetem tanulmányi rendje

1. A marxizmus—leninizmus esti egyetemének valamennyi tagozatán a tanulmányi év szeptember elsején kezdődik és június 30-án ér véget.

Az esti egyetemi oktatás keretében általában hetenként 3 órás kötött foglalkozás (előadás, osztályfoglalkozás, konzultáció, ankét stb.) van. A kötött foglalkozások időbeosztását az esti egyetem órarendje szabályozza. A hallgatók a foglalkozásokra kötelesek felkészülni, s azokon részt venni. A távolmaradást igazolni kell.

Annak a foglalkozásnak az anyaga, amelyről a hallgató hiányzott, külön is számon kérhető. A számonkérés módját az oktatási igazgatóságok határozzák meg.

Minden olyan esti egyetemi tagozaton, amelyen a tanulmányi idő az egy évet eléri vagy meghaladja, a hallgató köteles számot adni tanulmányi felkészültségéről Ennek formája — a tanfolyam jellegétől függően — beszámoló, kollokvium, szigorlat.

A beszámoltatásra, az adott tanfolyamra előírt formában félévenként, évenként vagy a beszámoltatás meghatározott formájára felkészülni és azon a megjelölt időpontban részt venni.

A hallgatóknak joguk van tanévhalasztást kérni. Tanévet, illetve tanulmányi félévet csak az ismételhet, aki az első évfolyam első félévét elvégezte. A tanulmány megszakítása nem haladhatja meg a három évet.

2. Az oktatási igazgatóság minden hallgatójának joga és kötelessége hozzájárulni ahhoz, hogy emelkedjen az oktatás színvonala, mélyüljön a kommunista nevelés hatékonysága, erősödjön az elmélet és a gyakorlat egysége, megvalósuljanak a párt célkitűzései.

Az esti egyetemen a hallgatók osztályközösségekben tanulnak. Az oktatási igazgatóság összetevékenységről, az oktatómunkáról, a tanulmányi fegyelemről rendszeresen ki kell kérni az osztályközösségek véleményét. Ennek fő formája a munkaértekezlet.

A hallgatói közösségek, illetve az egyes hallgatók kritikai észrevételeire, javaslataira az oktatási igazgatóság illetékesei 30 napon belül érdemben kötelesek válaszolni.

3. Az esti egyetem hallgatói tandíjat fizetnek. A tandíj összege tanévenként

a hároméves általános tagozaton 300,— Ft,

a szakosított tagozaton 500,— Ft,

a továbbképző tagozaton 600,— Ft.

A tandíj két egyenlő részletben is kifizethető.

Az esti egyetemi hallgatók tanulmányi kedvezményei

Az esti egyetemi hallgatók tanulmányi kedvezményeinek mértékére az ÁBMH elnökének 6/1981. (XII. 29.) számú, a továbbtanuló dolgozók kedvezményeiről szóló rendelkezése, valamint az ÁBMH 6001/1982. (Mü. K. 3.), a Politikai Főiskolán, a marxizmus—leninizmus esti egyetemek általános és szakosított tagozatain továbbtanulók kedvezményeiről szóló elvi állásfoglalása az irányadó. Ennek megfelelően:

1. Az esti egyetem általános, szakosított és továbbképző tagozatán a foglalkozásokat munkaidőn kívül kell tartani. Ettől eltérés csak olyan esetekben lehetséges, ha tantermi kapacitáshiány indokolja, illetve a hallgatók többségének be- vagy hazautazása munkaidőn túl nem oldható meg. A munkaidőben szervezett foglalkozások kezdési időpontját úgy kell meghatározni, hogy az minél kevesebb munkaidő-kiesést okozzon a részt vevő hallgatóknak. A munkaidő-kedvezmény mértéke a rendelkezésbe foglaltat nem haladhatja meg.

2. Az esti egyetem általános, szakosított és továbbképző tagozatain a tanulmányi szabadság mértéke, tanévenként a következő:

a marxizmus—leninizmus esti egyetemek általános tagozatán továbbtanulók tanulmányi szabadsága tanévenként 15 munkanap;

a szakosított tagozatokon továbbtanulóké tanévenként 18 munkanap;

a marxizmus—leninizmus esti egyetemek általános, illetve szakosított tagozatán, egy- vagy kétéves továbbképző tanfolyamán részt vevő továbbtanulók, akiknek egyetemi-főiskolai végzettségük van, ide értve azt a továbbtanulót is, aki elvégezte a MLEE általános tagozatát és a szakosított tagozaton tanul tovább, tanévenként 10 munkanap tanulmányi szabadságban részesülhet.

3. Az év végi vizsga után az adott tanulmányi évre járó tanulmányi szabadság igénybe nem vett része nem használható fel. Aki tanévet vagy tanulmányi félévet ismételt, csak olyan mértékben jogosult újabb tanulmányi szabadságra, amit az évhalasztásra vonatkozó tanévben nem vett igénybe. Ha az összes tanulmányi szabadságát felhasználta, az ismétlődő tanévre újabb tanulmányi szabadságot nem kaphat.

A végzettség elismerése

1. Az esti egyetem adott tagozatán előírt valamennyi vizsga eredményes letétele és a tanulmányi feladatok teljesítése alapján a hallgató végbizonnyítványt kap.

A Minisztertanács 10/1979. (III. 2.) számú rendelete kimondja:

a) A marxizmus—leninizmus esti egyetem hároméves általános tagozatán szerzett végbizonnyítvány középfokú politikai végzettséget tanúsít.

b) A marxizmus—leninizmus esti egyetem hároméves szakosított tagozatán szerzett vég bizonyítvány felsőfokú politikai végzettséget tanúsít.

c) Az egyéves pártiskola elvégzése középfokú politikai végzettségnek, az öthónapos pártiskola elvégzése pedig alsőfokú politikai végzettségnek felel meg.

d) Azok a vezetők, akik a megfelelő szintű kádertovábbképző tanfolyamot elvégezték, igazolást kapnak arról, hogy az öt évenkénti szervezett politikai továbbképzésüknek eleget tettek.

2. Az oktatási miniszter 107/1979. számú utasítása rendelkezik a felsőoktatási intézmények hallgatóinak a marxizmus—leninizmus tárgyak tantervi követelményei alól történő felmentéséről. Az utasítás kimondja:

a) A felsőoktatási intézmények nappali, esti, illetőleg levelező tagozatán a hallgató kérelmére filozófia, politikai gazdaságtan, tudományos szocializmus és magyar munkásmozgalom története tantárgyból az előadások látogatása, a gyakorlati foglalkozásokon való részvétel és a vizsgakötelezettség (tantervi követelmények) alól az utasítás rendelkezései szerint felmentés adható.

b) Felmentést az a hallgató kaphat, aki az adott tárgyat

— főiskolán, egyetemi jellegű főiskolán, egyetemen, illetőleg

— más szocialista ország felsőoktatási intézményében, vagy

— a marxizmus—leninizmus esti egyetemek általános, illetve szakosított tagozatain

10 évnél nem régebben, azonos vagy nagyobb terjedelmű tematika alapján már tanulta és abból ott az előírt vizsgakövetelményeknek eleget tett. A határidőt a vizsga letételének évétől kell számítani.

c) Nem adható felmentés abból a tantárgyból, amelyből a hallgató államvizsgára kötelezett.

d) Azok a hallgatók, akik a marxizmus—leninizmus esti egyetemek szakosított tagozatán tanulmányaikat 1979-ben vagy azt követően kezdték meg és felsőfokú politikai képzettséget tanúsító bizonyítványt szereztek, az adott tárgyból csak az államvizsga letételére kötelezhetők.

A MAGYAR ÉS A NEMZETKÖZI MUNKÁSMOZGALOM TÖRTÉNETE

1985—1986. TANÉV

I. FÉLÉV

Témák	Óraszám	
	Előadás	Osztály- foglalk.
1. A nemzetközi munkásmozgalom kialakulása, fejlődése és tapasztalatai a XIX. században. A marxizmus térhódítása, az önálló munkáspártok létrejötte	3	3
2. A nemzetközi munkásmozgalom a monopolkapitalizmus időszakában. A leninizmus megjelenése. A lenini forradalomelmélet és az oroszországi forradalmak	6	6
3. A marxizmus—leninizmus tanítása a munkáspártokról és történelmi küldetéséről. A párt forradalmi jellege, szervezeti felépítésének és működésének elvei		
4. A magyar munkásmozgalom kialakulása és fejlődése az első világháború végéig	3	6
5. Az 1918-as polgári demokratikus forradalom. A Kommunisták Magyarországi Pártjának megalakulása és harca a szocialista forradalomért. A Magyarországi Tanácsköztársaság		
6. A szocializmus építésének kibontakozása és eredményei a Szovjetunióban. A szovjet állam nemzetközi szerepe, harca a békéért, a fasiszta agresszió elhárításáért	3	3

Témák	Óraszám	
	Előadás	Osztály- foglalk.
7. A nemzetközi munkásmozgalom a két világháború között és a második világháború éveiben	3	3
8. A magyar munkásmozgalom az ellenforradalmi rendszerben, harc az antifasiszta erők összefogásáért, a független, demokratikus Magyarországért (1919—1945)	3	6
9. A nemzetközi erőviszonyok alakulása, a kommunista és munkásmozgalom a második világháború után (1945—1980)	3	—
10. A Szovjetunió és az SZKP a második világháború utáni évtizedekben (1945—1980)	—	3

II. FÉLÉV

11. A népi demokratikus forradalmak. A szocializmus építése Európában, Ázsiában és Kubában. A szocialista világrendszer (1945—1980)	3	3
12. A népi demokratikus rendszer kialakulása és fejlődése Magyarországon (1945—1948)	—	3
13. A szocialista fejlődés kibontakozása és eredményei hazánkban. Ellentmondások a szocializmus építésében. Az ellenforradalmi lázadás leverése, a szocialista konszolidáció	3	6
14. A szocializmus alapjainak lerakása hazánkban. A termelőszövetkezeti mozgalom győzelme		
15. A szocialista viszonyok megszilárdítása és a fejlett szocialista társadalom építése hazánkban (1962—1980)	3	3
16. A nemzetközi felszabadító mozgalmak. Az imperializmus hagyományos gyarmati rendszerének		

felbomlása. A függetlenné vált országok társadalmi fejlődése	3	3
17. A tőkés országok munkásmozgalmának harca a monopóliumok ellen, a demokráciáért és a szocializmusért	3	3
18. A marxizmus—leninizmus a párt vezető szerepéről a szocializmus építésében. A pártélet lenini elveinek megvalósítása az MSZMP gyakorlatában	3	3
19. Az MSZMP XIII. kongresszusa politikai, gazdasági, társadalmi, ideológiai és kulturális helyzetünkről; feladatainkról	—	6
20. A békéért folytatott küzdelem és a világforradalmi folyamat korunkban. Harc a kommunista mozgalom és az imperialistaellenes erők egységéért	3	3

PROGRAM ÉS IRODALOMJEGYZÉK

I. TÉMA

A NEMZETKÖZI MUNKÁSMOZGALOM KIALAKULÁSA,
FEJLŐDÉSE ÉS TAPASZTALATAI A XIX. SZÁZADBAN.

A MARXIZMUS TÉRHÓDÍTÁSA.

AZ ÖNÁLLÓ MUNKÁSPÁRTOK LÉTREJÖTTE

A tudományos szocializmus létrejöttének gazdasági, társadalmi előfeltételei, elméleti előzményei. A Kommunista Kiáltvány a burzsoázia történelmi szerepéről és pusztulásának elkerülhetetlenségéről, a proletariátusról mint legforradalmibb osztályról. A Kiáltvány a kommunisták feladatairól.

A munkásság osztállyá szerveződésének folyamata. Az I. Internacionálé, a munkásosztály nemzetközi pártjának irányzatai. A Nemzetközi Munkásszövetség Alapító Üzenete és Szervezeti Szabályzata. Marx és Engels harca az Internacionálén belül a kispolgári irányzatok visszaszorításáért, a marxizmus hegemoniájáért.

A Párizsi Kommün létrejötte és tevékenysége. A marxista államelmélet továbbfejlődése a Párizsi Kommün tanulságai alapján.

Az I. Internacionálé történelmi jelentősége A II. Internacionálé megalkakulásának történelmi körülményei és tevékenysége első szakaszának értékelése.

Tananyag: A magyar és a nemzetközi munkásmozgalom története.

Kossuth Könyvkiadó 1985. 1. téma.

Kötelező irodalom

Marx—Engels: A Kommunista Párt Kiáltványa, (Részlet.) (Marx—Engels Művei. [A továbbiakban: MEM] 4. köt. Kossuth Könyvkiadó 1959. 442—460. old. vagy Marx—Engels Válogatott Művei [A továbbiakban: MEVM] I. köt. Kossuth Könyvkiadó 1975. 137—153. old. vagy Olvasókönyv a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom történetének tanulmányozásához. [A továbbiakban: Olvasókönyv.]

Marx—Engels: A Központi Vezetőség üzenete a Kommunisták Szövetségéhez. (MEVM I. köt. Kossuth Könyvkiadó 1963. 125—135. old. vagy Olvasókönyv.)

Lenin: Állam és forradalom. (Részletek.) (Lenin Összes Művei. [A továbbiakban: LÖM] 33. köt. Kossuth Könyvkiadó 1965. 32—45. old. vagy Lenin Válogatott Művei. Kossuth Könyvkiadó 1977. [A továbbiakban: LVM] II. köt. 180—190. old.)

Lenin: A marxizmus három forrása és három alkotórésze. (LÖM 23. köt. Kossuth Könyvkiadó 1969. 40—47. old. vagy LVM I. köt. 56—62. old.)

Marx: A gothai program kritikája. (MEM 19. köt. 9—30. old. vagy MEVM 3. köt. 163—180. old.)

Ellenőrző kérdések

A munkásmozgalom és a tudományos szocializmus kialakulásának történelmi körülményei.

A Kommunista Kiáltvány a burzsoázia és a munkásosztály történelmi szerepéről, a kommunisták feladatairól.

A munkásmozgalom XIX. sz-i harcainak fő tapasztalatai. (I. Internacionálé, Párizsi Kommün.)

A II. Internacionálé tevékenységének első szakasza.

2. TÉMA

A NEMZETKÖZI MUNKÁSMOZGALOM A MONOPOLKAPITALIZMUS IDŐSZAKÁBAN A LENINIZMUS MEGJELENÉSE. A LENINI FORRADALOMELMÉLET ÉS AZ OROSZORSZÁGI FORRADALMAK

Az imperializmus kialakulásának hatása a munkásosztályra és a munkásmozgalomra. A II. Internacionálé irányzatai az első világháború előtt.

A revizionizmus megjelenése, gazdasági és társadalmi háttere; főbb elméleti-politikai nézetei. A centrizmus fő jellemzői.

A forradalmi baloldali harca az opportunizmus ellen. A forradalmi mozgalom súlypontjának áthelyeződése Oroszországba. Az OSZDMP II. kongresszusa, az új típusú forradalmi munkáspárt létrejöttének történelmi körülményei.

Lenin: „A szociáldemokrácia két taktikája a demokratikus forradalomban” c. műve a proletariátus vezető szerepéről, szövetségi politikájáról, a munkás-paraszt forradalmi demokratikus diktatúráról, a permanens forradalomról az imperializmus viszonyai között lezajló polgári demokratikus forradalomban. A marxizmus forradalomelméletének továbbfejlesztése.

A szocialista forradalom elméletének lenini továbbfejlesztése az első

világháború időszakában. A szocialista forradalom egy országban való győzelmének lehetősége.

A februári polgári demokratikus forradalom győzelme: a kettős hatalom. Lenin: „Áprilisi tézisek” c. írása mint a forradalom fokozatos és békés úton való továbbfejlesztésének programja.

A bolsevik taktika változásai és annak okai. A II. szovjetkongresszus dekrétuma a békéről és a földről. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelmének világtörténelmi jelentősége.

Tananyag: Tankönyv, 2. téma.

Kötelező irodalom

Lenin: A szociáldemokrácia két taktikája a demokratikus forradalomban. (Részlet.) (LÖM 11. köt. Kossuth Könyvkiadó 1966. 32—41. old.; LVM 1. köt. 274—281. old. vagy Olvasókönyv.)

Lenin: Marxizmus és revizionizmus. (LÖM 17. köt. Kossuth Könyvkiadó 1968. 15—23. old.; LVM 1. köt. 57—63. old. vagy Olvasókönyv.)

Lenin: A proletariátus feladatairól a jelenlegi forradalomban. („Áprilisi tézisek”) (LÖM 31. köt. Kossuth Könyvkiadó 1972. 113—118. old.; LVM 2. köt. 37—41. old. vagy Olvasókönyv.)

Ajánlott irodalom

Lenin: Marxizmus és felkelés. (LÖM 34. köt. Kossuth Könyvkiadó 1967. 244—249. old.; LVM 2. köt. 247—251. old.)

Lenin: A Munkás- és Katonaküldöttek Szovjetjeinek második oroszországi kongresszusa. Dekrétum a békéről. Dekrétum a földről. (LÖM 35. köt. Kossuth Könyvkiadó 1972. 13—17., 22—23. old.; LVM 2. köt. 257—260., 264—267. old.)

Ellenőrző kérdések

A revizionizmus kialakulása, nézetrendszere és bírálata.

A permanens forradalom lenini elmélete Lenin: „A szociáldemokrácia két taktikája a demokratikus forradalomban” c. műve alapján.

Az 1917-es februári forradalom Oroszországban. A szocialista forradalomba való átmenet terve Lenin: „Áprilisi tézisek” c. műve alapján.

A NOSZF győzelme és a szovjethatalom első intézkedései.

3. TÉMA

A MARXIZMUS—LENINIZMUS TANÍTÁSA A MUNKÁSPÁRTRÓL ÉS TÖRTÉNELMI KÜLDETÉSÉRŐL. A PÁRT FORRADALMI JELLEGE, SZERVEZETI FELÉPÍTÉSÉNEK ÉS MŰKÖDÉSÉNEK ELVEI

A munkásosztály önálló pártja létrehozásának szükségessége. A marxista—leninista párt élcsapat jellege: összetétele és kapcsolata a tömegekkel.

A pártélet lenini normái. A demokratikus centralizmus — a párt szervezeti életének és működésének alaptörvénye. A pártdemokrácia és a pártegység. A kollektív vezetés elve. A pártfegyelem követelményei. A marxista—leninista pártok internacionalista jellege.

Tananyag: Tankönyv, 3. téma.

Kötelező irodalom

Lenin: A „baloldaliság”, a kommunizmus gyermekbetegsége. (Részletek.) (LÖM 41. köt. Kossuth Könyvkiadó 1974. 21—28. és 82—85. old. vagy LVM III. köt. 181—186. és 230—232. old. vagy Olvasókönyv.)

Ajánlott irodalom

Az OK(b)P X. kongresszusa. (Az SZKP kongresszusainak, konferenciáinak és központi bizottsági plénumainak határozatai. I. rész. [A továbbiakban: Az SZKP határozatai.] Szikra Könyvkiadó 1954. 601—608., 614—616. old.)

Lenin: Mi a teendő? I/d. és II/a. rész. (LÖM 6. köt. Kossuth Könyvkiadó 1964. 21—26., 27—31. old. vagy LVM I. köt. 120—124., 125—128. old.)

Ellenőrző kérdések

Az új típusú lenini proletárpárt megjelenésének történelmi körülményei; szervezeti és működési elvei.

Melyek a párt élcsapatjellegének fő vonásai?

A MAGYAR MUNKÁSMOZGALOM KIALAKULÁSA ÉS FEJLŐDÉSE AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ VÉGEIG

Az 1867-es kiegyezés hatása, a kapitalizmus fejlődésének meggyorsulása Magyarországon. A gazdasági, társadalmi és politikai viszonyok jellemzői. A munkásosztály kialakulása és osztállyá szerveződése a munkásmozgalom első lépései (ÁME, ÁMP).

A Magyarországi Szociáldemokrata Párt (MSZDP) megalakulása; a párt programja (Elvi Nyilatkozat) és politikája. A szocialista munkásmozgalom eszméi és szervezeti erősödése. A párt és a szakszervezet viszonya. A szocialista eszmék térhódítása a szegényparasztság körében. Az agrárszocialista mozgalmak

Az imperializmus kialakulása és uralkodóvá válása Magyarországon. Az osztályviszonyok változása. A munkásosztály struktúrájának, létszámának és helyzetének alakulása.

Az MSZDP 1903-as programja. A párt tömegpárttá válása és kísérlete a megoldásra váró társadalmi kérdések számbavételére. A választójogi küzdelem. A munkásosztály és a parasztság forradalmi mozgalmi. Az MSZDP szövetségi politikája. Fokozatos változások a párt politikai irányvonalában.

Ellenzéki áramlatok és irányzatok az MSZDP-ben. A baloldali ellenzék eszméi-politikai nézetei, gyengeségének okai.

Az MSZDP tevékenysége az első világháború kitörése előtti években és a világháború idején. A háború hatása az ország társadalmi, politikai életére. Radikalizálódás a munkásság soraiban és a munkásmozgalom fellendülése, polarizálódása. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom hatása Magyarországon. A forradalmi válság érlelődése, az ellentmondások kiéleződése. Az osztályok, pártok álláspontja a forradalom előtt álló feladatok megoldására.

Tananyag: Tankönyv, 4. téma.

Kötelező irodalom

A Magyar Szociáldemokrata Párt 1903-as programja. (MMTVD 3. köt. Szikra Könyvkiadó 1955. 138—142. old., vagy Olvasókönyv.)

Ajánlott irodalom

Lenin Magyarországról. (Kossuth Könyvkiadó, Budapest—Kárpáti Könyvkiadó, Uzsgorod 1978. 5—34. old.)

Erényi Tibor: A Magyarországi Szociáldemokrata Párt tevékenységének főbb jellemzői a századfordulót követő évtizedben. (Munkásmozgalom-történeti tanulmányok. Kossuth Könyvkiadó 1972. 73—126. old.)

Ellenőrző kérdések

A magyarországi kapitalizmus és imperializmus sajátosságai, a munkásság osztályá szerveződése.

A Magyarországi Szociáldemokrata Párt 1890-es elvi nyilatkozata és 1903-as programja. A munkásmozgalom és az agrárszocializmus a kilencvenes években és a századfordulón.

Baloldali ellenzéki mozgalmak az MSZDP-ben a XX. sz. elején.

5. TÉMA

AZ 1928-AS POLGÁRI DEMOKRATIKUS FORRADALOM.

**A KOMMUNISTÁK MAGYARORSZÁGI PÁRTJÁNAK
MEGALAKULÁSA ÉS HARCA A SZOCIALISTA FORRADALOMÉRT.
A MAGYARORSZÁGI TANÁCSKÖZTÁRSASÁG**

Az 1918. októberi polgári forradalom győzelme. A hatalom jellege és osztálytartalma. A forradalom eredményei és korlátai.

A Kommunisták Magyarországi Pártja (KMP) megalakulásának szükségessége, a pártot létrehozó erők jellemzői A KMP politikája, harca a szocialista forradalom győzelméért.

A szocialista forradalom feltételeinek létrejötte 1919 tavaszán. A két munkáspárt egyesülésének értékelése. A szocialista forradalom békés győzelme. A Tanácsköztársaság gazdasági, szociálpolitikai és kulturális intézkedései. A proletárdiktatúra államhatalmának kiépítése.

A Tanácsköztársaság harca a külső intervenció és a belső ellenforradalom ellen. Lenin: „Üdvözet a magyar munkásoknak”.

Az egyesült párt kongresszusa: az ellentétek kiéleződése a párton belül. A Tanácsok Országos Gyűlése, az Alkotmány elfogadása.

A tanácshatalom megdöntése.

A Tanácsköztársaság nemzetközi és hazai jelentősége és tanulságai.

Tananyag: Tankönyv, 5. téma.

Kötelező irodalom

A *Vörös Újság* első számának vezércikke a Kommunisták Magyarországi Pártja programjáról. (MMTVD 5. köt. Szikra Könyvkiadó 1956. 351—352. old. vagy Olvasókönyv.)

Kun Béla: Levél Bogár Ignáchoz. (*Kun Béla: Szocialista forradalom Magyarországon*. Kossuth Könyvkiadó 1979. 164—170. old. vagy Olvasókönyv.)

Lenin: Üdvözet a magyar munkásoknak (*LÖM* 38. köt. Kossuth Könyvkiadó 1973. 373—377. old. vagy *LVM* III. köt. 54—57. old. vagy Olvasókönyv.)

Ajánlott irodalom

Kun Béla: Mit kell a magyar ifjúságnak a magyar proletárforradalomból tanulnia? (*Kun Béla: Szocialista forradalom Magyarországon*. 421—428. old.)

A Szocialista-Kommunista Munkások Magyarországi Pártjának programja (*MMTVD* 6. B. köt. Kossuth Könyvkiadó 1960. 49—52. old.)

Ellenőrző kérdések

Az 1918-as polgári demokratikus forradalom győzelme, a létrejött hatalom jellege és osztálytartalma. A forradalom eredményei és korlátai.

A KMP és az MSZDP egyesülése és az egyesülés értékelése.

A KMP megalakulásának szükségszerűsége, erői és célkitűzése.

A Tanácsköztársaság politikai, gazdasági, szociális és kulturális intézkedései.

A Tanácsköztársaság honvédő harcai, küzdelme a belső ellenforradalom ellen.

A Tanácsköztársaság jelentősége és tanulságai Lenin: „Üdvözet a magyar munkásoknak” c. műve alapján.

6. TÉMA

A SZOCIALIZMUS ÉPÍTÉSÉNEK KIBONTAKOZÁSA ÉS EREDMÉNYEI A SZOVJETUNIÓBAN. A SZOVJET ALLAM NEMZETKÖZI SZEREPE, HARCA A BÉKÉÉRT. A FASISZTA AGRESSZIÓ ELHÁRÍTÁSÁÉRT

A proletárállam kiépülése Szovjet-Oroszországban; a szovjetállam jellege, struktúrája, első alkotmánya.

Az agrárforradalom végrehajtásának módja és jelentősége.

A bolsevik harc a háború lezárásáért. A breszti béke.

A szovjethatalom küzdelme az ellenforradalom és az imperialista katonai intervenció ellen. A bolsevik párt katonai, gazdasági és szövetségi politikája a polgárháború idején; a hadikommunizmus.

Győzelem az ellenforradalmi erők felett. Az OK(b)P X. kongresszusa a pártegységről, a szakszervezetekről, az új gazdasági politikáról. A szovjet köztársaságok szövetségének megalakulása; a lenini nemzetiségi politika alapelvei és gyakorlata.

A szocializmus egy országban való felépítésének koncepciója Lenin utolsó írásában.

A szocializmus építése a Szovjetunióban 1925—1936 között; az iparosítás; a mezőgazdaság szocialista átszervezése; az ötéves tervek; a kulturális forradalom; a gazdaságfejlesztés eredményei; a társadalmi szerkezet átalakulása; a szocializmus alapjainak lerakása.

Az 1936-os szovjet alkotmány.

A Szovjetunió harca az imperialista békerendszer, majd a háborús veszély és a kibontakozó fasiszta agresszió ellen, a békéért és a kollektív biztonságért.

Tananyag: Tankönyv, 6. téma.

Kötelező irodalom

Lenin: Beszéd a Politikai Felvilágosító Bizottságok II. Összoroszországi kongresszusán, (LÖM, 44. köt. Kossuth Könyvkiadó 1974. 154—173. old. vagy Olvasókönyv.)

Ajánlott irodalom

Az OK(b)P X. kongresszusa a pártról. (Az SZKP kongresszusainak, konferenciáinak és központi bizottsági plénumainak határozatai. Szikra Könyvkiadó 1954. [A továbbiakban: Az SZKP határozatai.] I. rész. 617—620. old.)

Lenin: Feljegyzések. (LÖM 45. köt. Kossuth Könyvkiadó 1975. 343—346. old. vagy LVM 3. köt. 437—439. old.)

Ellenőrző kérdések

Az SZKP és a szovjetállam a hadikommunizmus és a NEP időszakában. Az iparosítás és a mezőgazdaság szocialista átalakítása a Szovjetunióban. A szocialista építés társadalmi, gazdasági és kulturális eredményei. A Szovjetunió külpolitikája a két világháború között.

A NEMZETKÖZI MUNKÁSMOZGALOM A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT ÉS A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ ÉVEIBEN

A nemzetközi munkásmozgalom az első világháborút követő forradalmi fellendülés időszakában. A Komintern megalakulásának szükségessége, felépítése, feladatai és első négy kongresszusa.

Lenin: A „baloldaliság”, a kommunizmus gyermekbetegsége c. munkája, megjelenésének körülményei, mondanivalójának lényege, jelentősége a kommunista mozgalom számára.

A Komintern a kommunista pártok „bolsevizálásáért”, a jelentkező fasiszta veszély elleni harc kibontakoztatásáért az 1920-as években.

A KI VI. kongresszusán elfogadott program.

A tőkés világgazdasági válság hatása a munkásmozgalomra.

A fasiszmus előretörése és uralomra jutása Németországban.

A KI VII. kongresszusa a fasiszmus lényegéről, uralomra jutásának okairól, osztálytartalmáról, tömegbázisáról, megjelenési formáiról, ideológiájáról.

A VII. kongresszus a fasiszmus és a háború elleni harc stratégiájáról és taktikájáról: munkásegységfront, antifasiszta népfront, a népfrontkormány perspektívája.

A fasiszmus ellen, a népfrontért vívott harc tapasztalatai 1935—1939 között.

A második világháború kirobbanásának háttere, jellegének alakulása. A nagyhatalmak antifasiszta szövetsége. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborúja. Az antifasiszta ellenállási mozgalmak. A kommunisták a második világháború éveiben.

Tananyag: Tankönyv, 7. téma.

Kötelező irodalom

Lenin: A „baloldaliság”, a kommunizmus gyermekbetegsége. (Részletek.)

(LÖM 41. köt. Kossuth Könyvkiadó 1974. 21—28. és 82—85. old. vagy

LVM 3. köt. 181—186. és 230—232. old. vagy Olvasókönyv.)

A fasiszmus offenzívája és a Kommunista Internacionálé feladatai a munkásosztály egységéért a fasiszmus ellen vívott harcban. (A Kommunista Internacionálé válogatott dokumentumai. Kossuth Könyvkiadó 1975. 417—430. old. vagy Olvasókönyv.)

- Lenin:** A III. Internacionálé és helye a történelemben. LÖM 38. köt. Kossuth Könyvkiadó 1973. 293—301. old.)
- A francia munkáspártok 1934-es egységdokumentumaiból.** (A nemzetközi munkásmozgalom történetéből. Évkönyv. Kossuth Könyvkiadó 1975. 113—127. old.)
- G. M. Dimitrov:** Előadás a Kommunista Internacionálé VII. világkongresszusán. **Georgi Dimitrov:** Egységfront, népfrent, szocializmus. (Kossuth Könyvkiadó 1974. 97—176. old.)

Ellenőrző kérdések

- A Komintern megalakulása.** A nemzetközi kommunista mozgalom az 1920-as években.
- Lenin:** A „baloldaliság”, a kommunizmus gyermekbetegsége c. műve megjelenésének történelmi körülményei, fő gondolatai, jelentősége.
- A Kommunista Internacionálé VII. kongresszusa** a fasizmus elleni harc stratégiájáról. Az antifasiszta népfrentmozgalom tapasztalatai az európai munkásmozgalomban 1936—1939 között.
- A második világháború előzményei,** jellege. A Szovjetunió, az antifasiszta koalíció és az ellenállási mozgalmak harca a fasizmus ellen.

8. TÉMA

A MAGYAR MUNKÁSMOZGALOM

AZ ELLENFORRADALMI RENDSZERBEN,

HARC AZ ANTIFASISZTA ERŐK ÖSSZEFOGÁSÁÉRT

A FÜGGETLEN, DEMOKRATIKUS MAGYARORSZÁGÉRT

(1919—1945)

Az ellenforradalom győzelme, a fehérterror. A fasizmus hatalomra jutása, sajátosságai és ideológiája. Az ellenforradalmi rendszer konszolidálása; az osztályok és rétegek helyzete, az uralkodó osztály bel- és külpolitikájának fő jellemzői.

A munkásmozgalom az ellenforradalmi rendszerben. A nemzetközi munkásmozgalom, a Szovjetunió szolidaritása.

Az MSZDP újjáalakulása, politikai irányvonalának változása, stratégiája és taktikája. A Bethlen—Peyer-paktum. Az MSZDP polarizálódása, helye és szerepe a magyarországi munkásmozgalomban.

A KMP újjászervezése, az I. kongresszuson kidolgozott stratégiai és taktikai irányvonala. A Magyar Szocialista Munkáspárt megalakulása, akció- és agrárprogramja, tevékenysége és jelentősége.

Az 1929—33-as gazdasági válság Magyarországon: hatása a dolgozó tömegek helyzetére és az ország politikai életére. Az MSZDP és a KMP a válság éveiben.

A KMP II. kongresszusa.

Kísérlet a totális fasizmus bevezetésére, a háborús készülődés erősödése. A német fasizmus fokozódó befolyása. A „háború nélküli országgyarapítás”, az uralkodó osztály „semlegességi” politikája; ennek hatása a tömegekre.

A KMP 1936-ban kidolgozott új politikai irányvonala, harca az antifasiszta egységfrontért és a népfrontért a háborúba lépésig. Az SZDP álláspontja a fasizmusról és a fasizmus elleni harcról.

Magyarország belépése a második világháborúba és a Szovjetunió elleni háborúba.

A KMP függetlenségi politikája, harc a háborúból való kilépésért. A függetlenségi harc eredményei 1941—42-ben. A második világháború döntő fordulatának hatása a kormánypolitikára és a függetlenségi mozgalmra. Magyarország német megszállása. A Magyar Front megalakulása és tevékenysége. A KMP és az SZDP egységmegállapodása. Horthy sikertelen kiugrási kísérlete és a nyilas puccs. Az ellenállási mozgalom kiszélesedése. A magyar kommunisták harca külföldön a hitleri fasizmus ellen.

Magyarország felszabadulása. A KMP fasizmus- és háborúellenes küzdelmének értékelése.

Tananyag: Tankönyv, 8. téma.

Kötelező irodalom

A politikai helyzet Magyarországon. A munkásosztály és a KMP feladatai. (Tézisek a pártkonferenciára. Részlet. A KMP I. kongresszusa. Kossuth Könyvkiadó 1975. 121—140. old. vagy Olvasókönyv.)

A KMP ideiglenes vezetőségének határozata a Kommunista Internacionálé VII. kongresszusa irányvonalának magyarországi alkalmazásáról. (Dokumentumok a magyar forradalmi munkásmozgalom történetéből. III. köt. 1935—1945. Kossuth Könyvkiadó 1964. 61—64. old. vagy Olvasókönyv.)

A Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt nyilatkozata a fasizmus elleni közös harcról és a munkásosztály egységének megteremtéséről. (Uo. 561—565. old. vagy Olvasókönyv.)

A Magyarországi Szocialista Munkáspárt akcióprogramja. (Dokumentumok a magyar forradalmi munkásmozgalom történetéből. I. köt. 1919—1929. Kossuth Könyvkiadó 1964. 254—257. old.)

Ellenőrző kérdések

Az ellenforradalmi rendszer jellege, sajátosságai, osztálytartalma, tömegbázisa és ideológiája.

A KMP és az MSZDP az 1920-as években és a világgazdasági válság idején.

A KMP 1936—1937-ben kidolgozott új politikai irányvonala és harca ennek megvalósításáért 1936-tól 1941-ig.

A KMP antifasiszta függetlenségi politikája és harca a független demokratikus Magyarorszáért 1941 és 1944 között.

9. TÉMA

A NEMZETKÖZI ERŐVISZONYOK ALAKULÁSA,

A KOMMUNISTA ÉS MUNKÁSMOZGALOM

A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ UTÁN

(1945—1960)

A fasizmus fölött aratott háborús győzelem fő következményei. A tőkés hatalmak közötti erőviszonyok megváltozása. A haladás, a demokrácia, a szocializmus erőinek növekedése, a népi demokratikus forradalmak győzelme.

Két fő irányvonal kialakulása a világpolitikában, az antifasiszta nemzetközi koalíció felbomlása.

A szocialista és az imperialista erők nemzetközi politikai küzdelme a világháború éveiben.

A hidegháború hatása a nemzetközi munkásmozgalomra. A Kommunista és Munkáspártok Tájékoztató Irodája. A kommunista mozgalom fejlődése, eredményei és nehézségei (1945—1955).

Az SZKP XX. kongresszusa a nemzetközi fejlődés új vonásairól; következtetései a békés egymás mellett élés, a világháború elhárításának új lehetőségeiről, a szocialista forradalomhoz vezető út sokféleségéről.

Az 1957. és 1960. évi moszkvai tanácskozás a nemzetközi fejlődés fő folyamatairól, a kommunista mozgalom legfontosabb nemzetközi feladatairól.

Tananyag: Tankönyv, 9. téma

- A Kommunista és Munkáspártok Tájékoztató Irodájának határozatai, Nyilatkozat a nemzetközi helyzetről 1947. (Szikra 1950. 6—11. old. vagy Olvasókönyv.)
- A Szovjetunió Kommunista Pártja XX. kongresszusának határozata az SZKP Központi Bizottságának beszámolója alapján. (Szikra 1956. 545—554. old. vagy Olvasókönyv.)

Ajánlott irodalom

- A potsdami megállapodások. (Nemzetközi szerződések gyűjteménye. 1945—1948. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó 1958. 45—55. old. vagy Olvasókönyv.)

Ellenőrző kérdések

- A nemzetközi erőviszonyok eltolódásának fő mozzanatai és jellemvonásai 1945-től 1960-ig.
- A kommunista és munkáspártok stratégiájának fő vonásai az SZKP XX. kongresszusa és az 1960-as moszkvai nyilatkozat alapján.

10. TÉMA

A SZOVJETUNIÓ ÉS AZ SZKP

**A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ UTÁNI ÉVTIZEDEKBEN
(1945—1980)**

A Szovjetunió belső és nemzetközi helyzete a háború végén. Az újjáépítés erőfeszítései. A gazdasági, társadalmi, politikai és kulturális fejlődés legfőbb kérdései az ötvenes évek közepéig.

Az SZKP XX. kongresszusa a pártvezetés lenini normáinak visszaállításáról, a szocialista törvényesség megszilárdításáról. Az ipar és a mezőgazdaság fejlesztésének új vonásai. A személyi kultusz bírálata és elemzése.

A szocializmus teljes és végleges győzelme a Szovjetunióban.

A szovjet külpolitika a békéért, az atomfegyverkezés és a gyarmatosítás elleni harcban. Az SZKP békeprogramjai a hetvenes években.

A szovjet társadalom, gazdaság, kultúra és tudomány fejlődése a hatvanas és a hetvenes években. Az új szovjet alkotmány. Az SZKP a szovjet nép előtt álló feladatokról.

Tananyag: Tankönyv, 10. téma.

- A Szovjetunió Kommunista Pártja XX. kongresszusának határozata az SZKP Központi Bizottságának beszámolója alapján. (Szikra 1956. 545—554. old. vagy Olvasókönyv.)
- Mihail Gorbacsov beszéde az SZKP Központi Bizottságának ülésén (*Cikkek a szocialista sajtóból*, Az MTI kiadványa, 1985. április 25-i szám vagy Olvasókönyv.)

Ajánlott irodalom

- L. I. Brezsnyev: A KB beszámolója az SZKP XXIV. kongresszusának. (Részlet.) (Az SZKP XXIV. kongresszusa, Kossuth Könyvkiadó 1971. 36—39. old.)
- A Szovjetunió gazdasági és társadalmi fejlesztésének fő irányai az 1981—1985-ös évekre és az 1990-ig terjedő időszakokra. A XXVI. kongresszus által elfogadott dokumentum. (Az SZKP XXVI. kongresszusa, Kossuth Könyvkiadó 1981. 214—223. old.)

Ellenőrző kérdések

- Az SZKP XX. kongresszusa a szocializmus építésének feladatairól a Szovjetunióban.
- A Szovjetunió fejlődése a hatvanas és a hetvenes években.
- Az SZKP békeprogramjai a hetvenes években és a megvalósításért folytatott küzdelem.
- A Szovjetunió előtt álló feladatok az 1980-as években.

11. TÉMA

A NÉPI DEMOKRATIKUS FORRADALMAK.

**A SZOCIALIZMUS ÉPÍTÉSE EURÓPÁBAN, ÁZSIÁBAN ÉS KUBÁBAN
A SZOCIALISTA VILÁGRENDSZER
(1945—1980)**

A népi demokratikus forradalmak belső mozgatóerői, nemzetközi feltételei és jellege.

Az európai népi demokratikus forradalmak közös és sajátos vonásai.
A szocializmus alapjainak lerakása az európai szocialista országokban.
A politikai, gazdasági és társadalmi viszonyok fejlődésének fő kérdései a fejlődés jelenlegi szakaszában.

Az ázsiai népi demokratikus forradalmak sajátosságai.

A szocialista termelési viszonyok általánossá válása, a gazdasági fejlesztés

tés fő eredményei az ázsiai szocialista országokban. A koreai, majd a vietnami agresszió visszaverése, új szocialista országok keletkezése Délkelet-Ázsiában.

A Kínai Népköztársaság és a Kínai KP történelmi útja.

A forradalom győzelme, a szocialista építés fő vonásai Kubában.

A szocialista építés közös törvényszerűségei és a nemzeti sajátosságok egyidejű érvényesítésének követelménye.

A szocialista országok gazdasági, politikai és katonai együttműködésének alapelvei és ellentmondásai.

Tananyag: Tankönyv, 11. téma.

Kötelező irodalom

A Kommunista és Munkáspártok Tájékoztató Irodájának határozatai. Nyilatkozat a nemzetközi helyzetről, 1947. (Szikra 1950. 6—11. old. vagy Olvasókönyv.)

A kommunista és munkáspártok nemzetközi tanácskozásának 1969. június 17-én Moszkvában elfogadott fő dokumentuma. (Részletek.) (KVT 73—80., 107—114. old. vagy Olvasókönyv.)

Ajánlott irodalom

A szocialista országok kommunista és munkáspártjainak nyilatkozata. 1957. (A kommunista világmozgalom tanácskozásai. Kossuth Könyvkiadó 1972. [A továbbiakban: KVT.] 8—19. old.)

Ellenőrző kérdések

A népi demokratikus forradalmak közös és sajátos vonásai.

A szocialista építés közös törvényszerűségei és sajátosságai.

A szocialista országok együttműködésének fő kérdései a hetvenes években.

12. TÉMA

A NÉPI DEMOKRATIKUS RENDSZER KIALAKULÁSA ÉS FEJLŐDÉSE MAGYARORSZÁGON (1945—1948)

Magyarország felszabadítása, az ország helyzete. A szovjet hadsereg szerepének és a forradalmi erők számára nyújtott támogatásának jelentősége.

Az MKP programja „Magyarország demokratikus újjáépítésének és felemelkedésének programja”. A kibontakozó forradalom és a létrejött hatalom jellege. A forradalom fejlődése 1945 nyaráig: a népi szervek megalkakulása és forradalmi szerepük. Az agrárátalakulás.

Az osztály- és pártviszonyok 1945 nyarán, a koalíciós pártok politikai állásfoglalásai. Az osztályharc kiéleződése az 1945. novemberi választások után: a reakciós erők támadása a forradalom vívmányai ellen.

A Baloldali Blokk: a haladó erők tömörítése a támadás visszaverésére, a forradalom továbbfejlődése érdekében.

Az MKP III. kongresszusa a szocialista fejlődés népi demokratikus útjáról a szocializmushoz való békés, fokozatos átmenet programja.

A népi demokratikus átalakulás felgyorsulása. A köztársaságellenes összeesküvés leleplezése, a Független Kisgazdapárt szétesése, a politikai élet polarizálódása. A tervgazdálkodás megindulása. Az 1947. augusztusi választások.

Döntő fordulat a forradalom fejlődésében; az ipari burzsoázia kisajátítása; a két munkáspárt egyesülése.

A szocialista forradalom győzelmének sajátosságai és tanulságai.

Tananyag: Tankönyv, 12. téma.

Kötelező irodalom

Magyarország demokratikus újjáépítésének és felemelkedésének programja. Az MKP javaslata. (A magyar munkásmozgalom, 1944—1948. Kossuth Könyvkiadó 1960—1961. [A továbbiakban: MM] 125—130. old. vagy Olvasókönyv.)

Ajánlott irodalom

Kádár János: A munkáosztály egysége — győzelmének záloga. (Szilárd népi hatalom: független Magyarország. Kossuth Könyvkiadó 1958. 407—416. old.)

Ellenőrző kérdések

Magyarország felszabadulása. A kibontakozó forradalom jellege. „Magyarország demokratikus újjáépítésének és felemelkedésének programja.” A népi hatalom jellege. A forradalom fejlődése az MKP III. kongresszusáig.

Az MKP III. kongresszusa a szocialista fejlődés népi demokratikus útjáról.

Döntő fordulat a forradalom fejlődésében (1947—1948). A két munkáspárt egyesülése.

13. TÉMA

A SZOCIALISTA FEJLŐDÉS KIBONTAKOZÁSA ÉS EREDMÉNYEI HAZÁNKBAN. ELLENTMONDÁSOK A SZOCIALIZMUS ÉPÍTÉSÉBEN, AZ ELLENFORRADALMI LÁZADÁS LEVERÉSE, A SZOCIALISTA KONSZOLIDÁCIÓ

A párt politikai irányvonala a szocialista építés kezdetén. Az MDP programja.

A proletárdiktatúra megszilárdulása, a szocialista építőmunka fellendülése és eredményei.

A termelési és osztályviszonyokban végbemenő lényeges változások. A kulturális forradalom kibontakozása.

A nemzetközi erőviszonyok és Magyarország nemzetközi helyzete a szocialista építés kezdeti időszakában. Ellentmondások a szocializmus építésében: a személyi kultusz kialakulása és politikai következményei.

A gazdaságfejlesztés ellentmondásai. A szövetkezeti mozgalom kezdetei, torzulások az MDP agrárpolitikájában. A szövetségi politika ellentmondásai.

Az MDP Központi Vezetőségének 1953. júniusi határozata; a hibák részleges feltárása, a kijavításukra tett intézkedések. A határozat eltérő értelmezése, következetlenségek a végrehajtásban, a párt egységének megbomlása. A párt politikai ingadozásának hatása a párttagságra és a tömegekre.

Az SZKP XX. kongresszusának hatása a magyarországi politikai közvéleményre. A revizionista támadás kibontakozása. Az MDP KV 1956. júliusi ülése.

Az 1956. október—novemberi ellenforradalom. Az ellenforradalom leverése, a néphatalom helyreállítása és megerősítése. A párt újjászervezése, a kétfrontos harc kibontakozása. Az MSZMP KB 1956. decemberi határozata.

A szocialista konszolidáció és főbb eredményei 1957 tavaszáig. A szövetségi politika új vonásai. Az MSZMP júniusban tartott országos értekezletének fő kérdései és határozatai.

Tananyag: Tankönyv, 13. téma.

Az MDP programnyilatkozata. (Az MKP és az SZDP egyesülési kongresszusának jegyzőkönyve, Szikra 1948, 342—355. old. vagy Olvasókönyv.)
A Magyar Szocialista Munkáspárt országos értekezletének határozata, 1957. (A Magyar Szocialista Munkáspárt országos értekezletének jegyzőkönyve, Kossuth Könyvkiadó 1957, 244—273. old. vagy Olvasókönyv.)

Ajánlott irodalom

Az MSZMP KB határozata a személyi kultusz éveiben a munkásmozgalmi emberek ellen indított törvénytörő perek lezárásáról. (Az MSZMP KB határozata és dokumentumai, 1956—1962, 554—558. old.)

Ellenőrző kérdések

Eredmények és ellentmondások a szocialista építés első éveiben (1949—1953).

Az MDP KV 1953. júniusi határozata. A párt egységének fokozatos megbomlása. Az MDP politikája az SZKP XX. kongresszusa után. A revizionista támadás kibontakozása.

Az 1956. október—novemberi ellenforradalmi lázadás okai és tanulságai. Az MSZMP KB 1956. decemberi határozata.

Az ellenforradalom leverése. A párt újjászervezése és a kétfrontos harc kibontakozása. Az MSZMP 1957. júniusi országos értekezlete.

14 TÉMA

A SZOCIALIZMUS ALAPJAINAK LERAKÁSA HAZÁNKBAN. A TERMELŐSZÖVETKEZETI MOZGALOM GYŐZELME

A konszolidáció befejezése, az 1958. novemberi választások. A szocializmus építésének meggyorsítása. A Központi Bizottság 1958. decemberi ülése a mezőgazdaság szocialista átszervezésének meggyorsításáról. Viták a mezőgazdaság szocialista átszervezésének szükségességéről és módszereiről. Az objektív és szubjektív feltételek megteremtése a mezőgazdaság kollektivizálásához.

A mezőgazdaság átszervezésének befejezése, ennek fő tapasztalatai.

A szocializmus alapjai lerakásának gazdasági, társadalmi és politikai jelentősége. Strukturális változások az ország gazdasági és osztályviszonyaiban.

Az MSZMP szövetségi politikájának fejlődése a szocialista alapok lerakásának időszakában. Az MSZMP VIII. kongresszusa.

Tananyag: Tankönyv, 14. téma.

Kötelező irodalom

A Magyar Szocialista Munkáspárt VIII. kongresszusának határozata. (Részletek.) (A Magyar Szocialista Munkáspárt VIII. kongresszusa 1962. nov. 20—24. Kossuth Könyvkiadó 1962. 100—113. old. vagy Olvasókönyv.)

Ajánlott irodalom

Kádár János: A magyarországi osztályharc tapasztalataiból. (A szocializmus teljes győzelméért. Kossuth Könyvkiadó 1962. 36—55. old.)
Az MSZMP művelődési politikájának irányelvei. (Az MSZMP határozatai és dokumentumai 1956—1962. Kossuth Könyvkiadó 1964. 239—271. old.)

Ellenőrző kérdések

A szocializmus alapjai lerakásának befejezése; a mezőgazdaság szocialista átszervezésének fő tapasztalatai 1959—1962).
A munkásosztály vezető szerepének és szövetségi politikájának fejlődése a szocializmus alapjai lerakásának időszakában.

15. TÉMA

A SZOCIALISTA VISZONYOK MEGSZILÁRDÍTÁSA ÉS A FEJLETT SZOCIALISTA TÁRSADALOM ÉPÍTÉSE HAZÁNKBAN (1962—1980)

A szocializmus alapjainak megszilárdítása. A szocialista nemzeti egység új tartalma. A népgazdaság fejlődésének eredményei és hiányosságai.

A gazdasági reform bevezetése. Viták és állásfoglalások az új gazdaságirányítási rendszer első tapasztalatairól.

A magyar társadalom változó szociális struktúrája.

A munkáshatalom politikai szervezetének továbbfejlesztése; a tömegszervezetek és tömegmozgalmak az 1960-as évek végén. Az MSZMP X. kongresszusa. A tanáctörvény; a helyi önkormányzat szerepének növekedése. Az országgyűlés hatáskörének szelesítése. A Magyar Népköztársaság Alkotmányának módosítása.

A tudománypolitikai irányelvek, az oktatásügyi határozat és a művelődéspolitikai irányelvek.

Az MSZMP XI. kongresszusa a fejlett szocialista társadalom építéséről és a soron levő feladatokról. Az MSZMP programnyilatkozata.

Változások a szocialista építés feltételeiben.

A Magyar Népköztársaság külpolitikája és az MSZMP nemzetközi tevékenysége.

Tananyag: Tankönyv, 15. téma.

Kötelező irodalom

Társadalmunk alapkérdéseiről, a párt programnyilatkozatáról. Kádár János előadói beszéde a párt XI. kongresszusán. (Részlet.) (A Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusának jegyzőkönyve. Kossuth Könyvkiadó 1975. 79—88. old. vagy Olvasókönyv.)

Ajánlott irodalom

A szocialista hazafiság és a proletár internacionalizmus időszerű kérdései. Az MSZMP KB mellett működő Kultúrpolitikai Munkaközösség állásfoglalása. (Kossuth Könyvkiadó 1975.)

Ellenőrző kérdések

A gazdasági építőmunka feladatai. A gazdaságfejlesztés tendenciái a III. és a IV. ötéves terv időszakában.

A társadalmi struktúrában bekövetkezett változások. A szövetségi politika és a munkásosztály vezető szerepének erősítése. A szocialista demokrácia továbbfejlesztése.

Az ideológiai munka fejlődése. Az MSZMP művelődéspolitikája. A szocialista közgondolkodás és a szocialista életmód.

Az MSZMP programnyilatkozata a társadalmi viszonyoknak, az állam funkcióinak és a párt szerepének a továbbfejlesztéséről.

**A NEMZETI FELSZABADÍTÓ MOZGALMAK.
AZ IMPERIALIZMUS HAGYOMÁNYOS GYARMATI RENDSZERÉNEK
FELBOMLÁSA. A FÜGGETLENNÉ VÁLT ORSZÁGOK
TÁRSADALMI FEJLŐDÉSE**

Az imperialista gyarmatbirodalmak felbomlása. A gyarmati és függő területek gazdasága és társadalma a függetlenné válás előestéjén. A függetlenség kivívásának belső és nemzetközi tényezői, különböző útjai.

Az önálló fejlődés új gazdasági problémái, a gazdasági függés új, neokolonialista típusa, az elmaradottság leküzdésének nehézségei.

A fejlődő országok politikai viszonyai. A reformok hatása az osztályszervezetre, a társadalmi osztályok és rétegek helyzetére és magatartására.

Az osztályharc alakulását és formáit befolyásoló sajátosságok. A nemzeti-törzsi és a vallási tagozódás jelentősége az ázsiai és az afrikai országokban. A latin-amerikai térség legfontosabb megkülönböztető vonásai.

A politikai pártok és mozgalmak helyzete, a kommunista pártok szerepe és politikája a fejlődő országokban.

A fejlődő országok tökéletes fejlődési útjának jellemzői. A szocialista orientáció tartalma, lehetősége, típusai.

A fejlődő országok szerepe a nemzetközi osztályharcban; küzdelmük a neokolonializmus ellen; egységtörekvéseik és egymás közti konfliktusaik. A fejlődő országok külpolitikája; kapcsolataik a szocialista országokkal; haladó mozgalmuk és pártjaik kapcsolata a kommunista világmozgalommal.

Tananyag: Tankönyv, 16. téma.

Kötelező irodalom

A kommunista és munkáspártok nemzetközi tanácskozásának 1969. június 17-én Moszkvában elfogadott fő dokumentuma. (Részletek.) KVT 73—80., 107—114. old. vagy Olvasókönyv)

A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa. A Magyar Népköztársaságnak és az MSZMP-nek a fejlődő országokkal fenntartott kapcsolatairól szóló részek. (A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa. Kossuth Könyvkiadó 1985. 19—20., 83—84., 95., 129—131., 210—211. old.)

Ajánlott irodalom

A kommunista és munkáspártok moszkvai nyilatkozata 1960. (Részlet.) (KVT 43—53. old.)

Ellenőrző kérdések

- A fejlődő országok politikai viszonyai. A politikai pártok és mozgalmak helyzete, a kommunista pártok szerepe és politikája a fejlődő országokban.
- Az új független államok gazdasági-társadalmi problémái és külkapcsolataik alakulása.
- A függetlenné vált országok tőkés fejlődési útjának jellemzői. A szocialista orientáció, és a nem kapitalista út.

17. TÉMA

A TÖKÉS ORSZÁGOK MUNKÁSMOZGALMÁNAK HARCA A MONOPÓLIUMOK ELLEN A DEMOKRÁCIÁÉRT ÉS A SZOCIALIZMUSÉRT

A tőkés társadalom és a kapitalista világrendszer helyzete és fejlődésének fő vonásai a második világháború után.

Az állammonopolista kapitalizmus helye a történelmi fejlődésben.

A tőkés társadalom szociális struktúrájának változásai. A munkássz-tály összetételének módosulása.

Az állammonopolista kapitalizmus politikai felépítményének jellegzetességei.

Az imperialista hatalmak blokkjának fő külpolitikai törekvései, egységük és versengésük.

A dolgozó tömegek gazdasági és szociális helyzetének alakulása az 1974—75-ös tőkés gazdasági válság idején és az utána következő években. A dolgozók követeléseinek jellege, harcuk szélesedése és erősödése.

A tőkés országok munkásmozgalmának ereje és irányzatai. A kommunista pártok helyzete és irányvonala. A demokráciáért és a szocializmusért folytatott harc egysége. Küzdelem a monopoltőke hatalma ellen, a monopóliumellenes erők blokkjának hatalomra kerüléséért. A szocializmus elképzelései a tőkés államok kommunista pártjainak stratégiájában.

A célok elérésének fő feltételei; a munkássz-tály akcióegysége; az összes haladó erő összefogása; a kommunista pártok egysége és erőgyarapodása; együttműködésük más térségek forradalmi és haladó erőivel.

Tananyag: Tankönyv, 17. téma.

Kötelező irodalom

- A kommunista és munkáspártok nemzetközi tanácskozásának 1969. június 17-én Moszkvában elfogadott fő dokumentuma. (Részletek.) KVT 73—80., 107—114. old. vagy Olvasókönyv.)
- A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa. Az MSZMP-nek a tőkés országok munkásmozgalmával fenntartott kapcsolatairól szóló részek. (A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa. Kossuth Könyvkiadó 1985. 19—21., 129—131., 210—211. old.)

Ajánlott irodalom

- A kommunisták és az európai válság. Az 1974. január 26—28-i brüsszeli konferencia nyilatkozata. (*Nemzetközi Szemle*, 1974. 3. sz. 20—29. old.)

Ellenőrző kérdések

- A tőkés társadalom fejlődésének új jelenségei a második világháború utáni évtizedekben.
- A fejlett tőkés országok munkásmozgalmának helyzete.
- A kommunista pártok stratégiája és taktikája a fejlett tőkés országokban.

13. TÉMA

A MARXIZMUS—LENINIZMUS A PÁRT VEZETŐ SZEREPÉRŐL A SZOCIALIZMUS ÉPÍTÉSÉBEN. A PÁRTELET LENINI ELVEINEK MEGVALÓSULÁSA AZ MSZMP GYAKORLATÁBAN

Társadalmunk politikai rendszere. A politikai intézmények szerepe a politikai rendszerben. Pártirányítás, pártellenőrzés.

A párt vezető szerepe a szocializmus építésében. A párt a társadalmi élet irányítója. A párt szerepe az érdekek alakításában és egyeztetésében.

A társadalom vezetése és irányítása. A tudományos társadalomirányítás feladata. A szocialista vezetés alapelvei. A vezetési követelmények.

Tananyag: Tankönyv, 13. téma.

Kötelező irodalom

- A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa. A Központi Bizottság beszámolójából: A párt helyzete és fejlődése; a Központi Ellenőrző

Bizottság jelentéséből: A pártegység, a pártfegyelem és a pártfegyelmi munka főbb jellemzői a XII. kongresszus óta; a kongresszus határozatából: A párt és a tömegszervezetek. (A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa, Kossuth Könyvkiadó 1985. 124—128., 149—161., 206—209. old.)

Ajánlott irodalom

Kádár János: A szocializmus építésének néhány magyarországi tapasztalata. (A szocializmusért — a békéért, Kossuth Könyvkiadó 1978. 462—477. old.)

Ellenőrző kérdéscsk

Társadalmunk politikai rendszerének felépítése és működése. A párt vezető szerepének elvei és módszerei. A vezető szerep érvényesítésének mechanizmusa. A párt érdekintegráló funkciója.
A szocialista társadalom vezetésének követelményei.

19. TÉMA

AZ MSZMP XIII. KONGRESSZUSA POLITIKAI, GAZDASÁGI, TÁRSADALMI, IDEOLÓGIAI ÉS KULTURÁLIS HELYZETÜNKRŐL, FELADATAINKRŐL

Az MSZMP politikájának folyamatossága és megújulása.

A gazdasági építőmunka feladatai. A külső egyensúly helyreállításának helyzete, a népgazdaság belső állapota. A gazdasági növekedés lehetőségei és feltételei. A tudományos-műszaki fejlődés. A külgazdasági kapcsolatok alakítása. Az irányítási rendszer korszerűsítése. A központi irányítás és a vállalati önállóság. A nagyvállalatok és a kisvállalkozások.

Az életszínvonal alakulása, a szociálpolitika. Az életszínvonal-politika gazdasági és társadalmi céljai. A források megteremtése és a társadalmi igazságosság érvényesítése. A leginkább rászoruló rétegek segítése. A társadalmi közteherviselés kérdése.

A szocialista demokrácia fejlesztése. Az alapvető érdekegységek és az érdekegyeztetés. Az állami élet demokratizmusa. A munkahelyi, üzemi demokrácia fejlesztése. A társadalmi és tömegszervezetek szerepe. A párt-demokrácia és a társadalmi demokratizmus összefüggése. A törvényesség, a rend, a fegyelem kérdései, a közvélemény szerepe.

Ideológiai munkánk tennivalói. A marxizmus—leninizmus hegemoniája. Az új kérdések tudományos igényű megválaszolása. A szocializmus pers-

pektívája a társadalmi tudatban. A történelmi tudat, a nemzeti tudat és a szocialista hazafiság. Az ifjúság nevelése.

Kulturális életünk kérdései. Az iskolaügy fontossága. A tudomány szerepe. A közművelődés időszzerű kérdései. A művészetpolitika feladatai.

A párt belső élete és politikai munkája. A párt vezető szerepe napjainkban. A munkastílus fejlesztése. A kommunista közösségek feladatai a párt szerepének érvényesítésében. A párttagokkal szembeni követelmények. A kádermunka fejlesztése.

Tananyag: Tankönyv, 19. téma.

Kötelező irodalom

A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa. A Központi Bizottság beszámolójának és a kongresszus határozatának a hazai építőmunka kérdéseivel foglalkozó fejezetei. Kádár János szóbeli kiegészítése a Központi Bizottság beszámolójához és vitaösszefoglalója. (A magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa, Kossuth Könyvkiadó 1985. 96—123., 132—147., 174—184., 189—209. old.)

Ajánlott irodalom

A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa. A Központi Bizottság előzetes jelentése a kongresszus küldötteinek. (A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa, Kossuth Könyvkiadó 1985. 5—88. old.)

Ellenőrző kérdések

Az MSZMP XIII. kongresszusának értékelése a szocialista építőmunka egyes területeiről.

A kongresszusi határozat a politikai, gazdasági, társadalmi, ideológiai és kulturális feladatokról.

20. TÉMA

A BÉKÉÉRT FOLYTATOTT KÜZDELEM ÉS A VILÁGFORRADALMI FOLYAMAT KORUNKBAN, HARC A KOMMUNISTA MOZGALOM ÉS AZ IMPERIALISTAELLENES ERŐK EGYSÉGÉÉRT

A nemzetközi erőviszonyok alakulása a hetvenes években. A békés egymás mellett élés politikája, tartalma.

A Szovjetunió, a szocialista országok küzdelme az imperializmus háborús politikája ellen; az enyhülésért, a világháború elhárításaért vívott harc legfőbb eredményei és nehézségei.

Kezdeményezések a nemzetközi légkör javítása, a bizalom erősítése érdekében.

Az imperialista külpolitika fő vonásai. A tőkés hatalmak blokkjának törekvése a szocializmus feltartóztatására, a katonai fölény elérésére, a tőkés államok egységének megőrzésére, a fejlett kapitalista országok kiváltságos gazdasági helyzetének fenntartására. Az USA és partnerei közötti kapcsolat alakulása, az imperialista országok érdekellentétei.

A szocialista és tőkés országok államközi kapcsolatainak alakulása. Az európai biztonság megszilárdításának folyamata.

A kommunista és munkáspártok egységéért folytatott harc. A pártok együttműködésének alapelvei. A kommunista pártok 1969-es moszkvai, 1976-os berlini és 1980-as párizsi értekezlete az antiimperialista harc fő feladatairól.

Változások a nemzetközi helyzetben. A Reagan-kormányzat törekvései. A Szovjetunió és a Varsói Szerződés többi tagállama a béke megőrzéséért, az enyhülési folyamat vívmányainak megőrzéséért.

Tananyag: Tankönyv, 20. téma.

Kötelező irodalom

Mihail Gorbacsov beszéde az SZKP Központi Bizottságának ülésén. (*Cikkek a szocialista sajtóból*. Az MTI kiadványa. 1985. április 25-i szám vagy Olvasókönyv.)

A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa. A nemzetközi helyzetről és a külpolitikánkról szóló fejezet a Központi Bizottság beszámolójában és a kongresszus határozatában. (A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa. Kossuth Könyvkiadó 1985. 91—95., 186—188. old.)

Ajánlott irodalom

Az európai biztonsági és együttműködési értekezlet záróokmánya. (Részlet.) (*Nemzetközi Szemle*, 1975. 10. sz. 4—11., 64—65. old.)

Az európai békéért, biztonságért, együttműködésért és társadalmi haladásért. (Az európai kommunista és munkáspártok konferenciája. Berlin, 1976. június 29—30. Kossuth Könyvkiadó 1976. 239—262. old.)

Harc a világháború elhárításáért, az államközi kapcsolatok javításáért.
Az európai biztonságért folytatott küzdelem célkitűzései és eredményei.
A kommunista világmozgalom és az antiimperialista erők egységéért
folytatott harc fő kérdései.

Harc a világháború elhárításáért, a leszerelésért, a nemzetközi enyhülésért;
a békés egymás mellett élés politikájának érvényesüléséért.

FORRÁSOK

TANULMÁNYAIHOZ AJÁNLUK A FORRÁSOK SZOROZAT KÖTETEIT!

*Karl Marx —
Friedrich Engels*
A Kommunista Párt
kiáltványa

128 oldal
Ára: 12,— Ft

*Karl Marx —
Friedrich Engels*
Technika és társadalom
Második, bővített kiadás
260 oldal
Ára: 15,— Ft

Friedrich Engels
A család, a magántulajdon
és az állam eredete
220 oldal
Ára: 18,— Ft

Vlagyimir Iljics Lenin
Egy lépés előre,
két lépés hátra
(Pártunk válsága)
268 oldal
Ára: 22,— Ft

Vlagyimir Iljics Lenin
Magyarországról
Ötödik, bővített kiadás
132 oldal
Ára: 12,— Ft

Karl Kautsky
Az erfurti program
282 oldal
Ára: 23,— Ft

Karl Kautsky
Az út a hatalomhoz
172 oldal
Ára: 25,— Ft

Clara Zetkin
Visszaemlékezések Leninre
Második kiadás
94 oldal
Ára: 8,— Ft

Georgi Dimitrov
Az antifasiszta harc
stratégiájáról
340 oldal
Ára: 50,— Ft

Antonio Gramsci
Politikai írások
1916–1926
kb. 240 oldal
Ára: kb. 50,— Ft

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ

Felelős kiadó a Kossuth Könyvkiadó igazgatója
Szikra Lapnyomda, Budapest (85-3224)
Felelős vezető Csöndes Zoltán vezérigazgató

OKTATÓKNAK, HALLGATÓKNAK, PROPAGANDISTÁKNAK!

A NEMZETKÖZI MUNKÁSMOZGALOM TÖRTÉNETÉBŐL

ÉVKÖNYV

Színes, olvasmányos tájékoztató neves magyar és külföldi történészek tollából:

- tanulmányok a nemzetközi munkásmozgalom történetéből;
- munkáspártok, szakszervezetek dokumentumai;
- a mozgalom kiemelkedő személyiségeinek életrajzai;
- az év legfontosabb eseményeinek krónikája;
- könyvismertetés, információ.

Tájékoztató a történelemtudomány legújabb eredményeiről. Összefoglaló áttekintést ad a nemzetközi munkásmozgalom és az egyes országok eseményeiről.

Kézikönyv és segédanyag elméleti és politikai tájékoztatókhoz.

Megjelenik 1974 óta évente. Korábbi számai korlátozott számban megrendelhetők.

Jegyeztesse elő! Kérje a munkahelyi politikai irodalomterjesztőtől!

Az 1986-os Évkönyv tartalmából:

- Lassalle alakja a történetírásban
- A francia és a spanyol népfront
- Aktuális dokumentumok, megemlékező cikkek, életrajzok